

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.

Az erdélyi gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,

ide küldendők a hirdetések, mindennemű mellékletek, előfizetési és hirdetési pénzek, valamint a reclamatiók.

Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

TARTALOM.

Hogyan táplálkozik a növény s honnan származnak tápanyagai? V. — K. Á.

A rétek ápolása.

A toloul mint új thermometer töltő anyag. — r.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot.

Irodalom.

Könyvismertetés. (Jószágberendezés és kezeléstan.) Sz. Szakács Péter.

Rövid szakközlemények.

Tanácsos-e pillangós virágú növényeket állati trágyával trágyázni?

Vegyesek.

Kinevezés. — Sertés-exportunk határozott emelkedése. — A vörös heretermés Észak-Amerikában. — Prága város faekáliának értékesítése. — Nemzetközi szeszkiállítás. — Filloxerazárlat. — Dongakivitelünk Franciaországba. — Szálaskormány behozatala Galicziából. — A petroleum-motorok. — Munkás-kérdés. — Kiállítás.

Piaczi értesítő.

Hirdetések.

Hogyan táplálkozik a növény s honnan származnak tápanyagai?

V.

A protoplazma-összeköttetések nyílásai a sejthártyában nagyon piczinyek, úgy hogy az egyes sejtet sejtburkával együtt egy petével, egy tojással könnyen hasonlíthatjuk össze.

A protoplazma többé vagy kevesbé kényes; ez oly sajátága, melyről ugyan még nagyon keveset tudunk; de mindazonáltal nagyon is számba veendő, mert benne folynak le a növény összes ingerjelenségei

Láttuk már mily piczinyek az apróbb *Bacteriacidák*. Egy csepp sörészestő a mikroszkopium alatt milliókra mennő tojásdad sejtekből áll, melyek közül 2000—3000 egy centiméterre könnyen elfér, sőt még többnek helyet is hagy. A magasabbrendű növények sejtjei $\frac{2}{100}$ — $\frac{2}{10}$ mm. átm. körül változnak, tehát szabad szemmel nem ismerhetők fel. Általában egy növénysejt kb. oly vastag mint egy hajszál vagy annak $\frac{1}{3}$ vagy $\frac{1}{4}$ része. Mindazonáltal vannak sejtek, a melyeket szabad szemünkkel is láthatunk, ki ne emlékeznek vissza p. a virágvasárnapi füzek finom sárga virágporára, vagy p. a mogyorófaára; ki ne ösmerte volna fel egy vagy más növényen a finom szőrözetet, melynek minden szálcskája egy-egy sejtnek felel meg; némely ily egysejtű szőr 2 sőt 5 cm. hosszát érhet el mint p. a finom pamutszálak.

A természetben semmi sem kicsi, semmi sem nagy; a legkisebb sejtben is elég a tér az élet nagy

változatosságai számára és az ezzel az alkalommal szükséges erők kifejtésére. Minden sejtben szakadatlan alakulás és átalakulás, létrejövétel és elpusztulás, folytonos anyagcsere mutatkozik. A sejt felveszi és feldolgozza a táplálékot, ki és be lehel. A sejt azokat az atomokat, a melyek az élet szolgálatára haszontalanokká váltak kiválasztja és helyükbe kívülről másokat vesz fel; táplálkozás és anyagcsere a sejt megifjodását eredményezik, és ettől függ az élet fenntartása. A sejtburkon át csak folyékony vagy gázalaku táplálék juthat oszmózis útján a sejtbe, de (eltekintve a szaporodási folyamattól) semminemű még oly finom poralaku szilárd test; tehát a növény csak gázalaku vagy csepfolyó tápanyagot vehet fel. Ezek után könnyen megérthető, hogy a teleszivodott sejtburkon át a sejttesthez annyi csepfolyó és gázalaku tápanyag juthat, a mennyit a protoplazma táplálkozására szükségel. De megfordítva az is megtörténhetik, hogy abból a nedvből, mely a protoplazma apró üreibe eljön és melyet *sejtnedv*-nek neveznek, a sejt falon át *sejtnedv* kijuttatik, mely talán a szomszéd sejt javára szolgál. A protoplazma éppen említett apró üreit, a nem éppen szép *ürce* szóval jelezik, mely szó a latin *vacuum* ür szó kicsinyítésének *vacuolum* felel meg; miután ez az ür egy vékony hártával van ellátva, ezt a németalföldi botanikusokat követve, némelyek *tonoplast* nak nevezik és külön szervnek tartják, mely a vacuolumok különféle anyagát készíti, vagy legalább azokat, melyek a szemcsés protoplazma által nyujtatnak, kiválasztja.

A vacuolumok tartalma: szervetlen (főképen kalcium- és calcium-) és szerves sók, továbbá glükóz, cseranyag és fehérje (mely utóbbi megszilárdulva p. télen mint aleuronszemcse ösmerhető fel).

Habár mindenki régóta tudja, hogy tűz, víz, levegő és föld többé nem elemek, mégis azt mondhatjuk a szellendus *Ferdinand Cohn*-nal, hogy a növény életében ezek ma is nagy mértékben szerepelnek és pedig föld, víz, levegő a növény tápanyagai; tűz pedig azaz világosság és hő azok az erők, melyek az életet a sejtben szakadatlan mozgásban tartják.

Már megemlítettük, mely elemek azok, melyeket a növények mint nyersanyagot felvésznek. A sejtek, azok, melyek a nyersanyagot, keményítőbe és cukorba, gummiba és farostba, fehérjébe és sükéanyagba, olajba és gyantába, hatékony gyógyszeranyagokba és halálos mérgekbe alakítják át. A legegyszerűbb növénysejt ebben felülmúlhatatlan mester, a melyet a legnagyobb chemikus távolról sem közelít meg, habár a szerves vegytan vívmányai nagyszerű eredményeket mutatnak fel. Minden még oly nagy haladás mellett is, — ki ne

bámulná p. a „benzolgyűrű“-t, — egyelőre nincs semmi kilátás arra, hogy azokat a legkiválóbb anyagokat, melyek az állatok és növények testét felépítik, a sejthártyát, a protoplazmát, az izmokat és idegeket alkotják, még a távol jövőben is elő fogják állithatni. A vegytan eszközeinek korlátoltságával olyan mint az állatok. De azt már igen jól tudjuk, hogy egyetlen egy állat sem élhet csak levegő-, víz- és földből, mint a növény. Az állat a szervetlen természet egyszerű összeköttetéseiből nem készíthet protoplazmát. Csak a növénysejtek tudják az egyszerű összeköttetéseket „eleven anyaggá“ nemesíteni. Mi több, a sejtek különféle művészetekhez értenek, mert ugyan azokból a nyersanyagokból különféle gyártmányokat nyujtanak. Ugyan abban az erdőben, ugyan abban az árnyékban virít a szíronták és a maszlagos nadragulya, a szagos müge és a kis ezerjófű, ugyan az a föld nyújtja gyökereiknek a táplálékot, ugyan az a levegő környezi földfeletti részeit és mégis az egyik növény sejtjeiben csipős, a másikban narkotikus méreg rejlik, a harmadikban keserű gyógynedv, a negyedikben aromatikusan fűszer.

Igen érdekes a különféle trágyáknak a befolyása leggyakoribb veteményes növényeinkre, mint azt a következők mutatják:

A karalábé (*Brassica oleracea* L. s. gongyoldes L.) juhtrágyán vagy embertrágyán tenyésztve nyersen, jó, leves és édes ízű, disznótrágyán tűrhető. Nem trágyázott kerti földben igen nedvdus, édes és gyöngéd, lótrágyán közepes ízű és száraz, tehéntrágyán a leginkább gyöngéd és nedvdus. Megfőzve a tehén-, ló- és embertrágyáról, u. m. a trágyázatlan földről való, egyenlően gyengédek, szagtalanok és kellemes ízűek, a disznótrágyán természetek még ha többször hidegvizel le is öblítették még kellemetlen szaguk, de azután is a legkevesebbet jó ízűek, a juhtrágyáról való pedig a legdurvább.

Poré hagyma (*Allium Porrum* L.) ember- és lótrágyán tenyésztve igen gyöngéd és jó, igen kellemes, illó szaggal; tehéntrágyán durva és keserű ízű, juhtrágyának szagát felveszi, disznótrágyán keserű, csipős, csunya ízű.

Nyári és téli retek (*Raphanus sativus* L. s. niger) tehén- és embertrágyáról a legfinobb, legjobb és legkellemesebb, kezdetben édeskés, csipős ízű. Disznótrágyában csak közepes; juhtrágyán sokkal silányabb, de lótrágyán a legsilányabb és kellemetlen szagu.

Vöröshagyma (*Allium Ceba* L.) lótrágyán előbb édes, de azután igen éles ízű és erős szagu, juhtrágyán nem oly édes, de jó és finom ízű, tehéntrágyán és embertrágyán előbb édes, azután élesebb,

Lóhere, luczerna

és egyáltalán gazdasági magvakat

legmagasabb áron vásárolni

Mauthner Ödön

magkereskedése,

B u d a p e s t e n, A n d r á s s y - ú t 23. sz.

de mellékizzel; disznótrágyán elébb édes, igen leves, kellemesen csipős

Vörösrépa (*Beta vulgaris* L. b. *Rapa Dumortier* = *cruenta* Alefeld) juhtrágyáról a legédesebb, legkellemesebb és legfinomabb, ló- és disznótrágyáról finom és kellemes, tehéntrágyán a legsilányabb, embertrágyáról kellemetlen.

Petrezselyem (*Petroselinum sativum* Hoffmann) lótrágyán szagtalan, laza, finom; juhtrágyán igen jó, fűszeres ízű, disznótrágyán kemény, nem leves, trágyaszagu; juhtrágyán annak ízével és szagával, embertrágyán majdnem szagtalan de rut ízű.

Czeller (*Apium graveolens* L.) disznótrágyában fűszeres szagu és ízű, de kissé száraz, tehéntrágyában az elébbihez hasonlít, de kissé kevesebbet finom; embertrágyában kicsi marad, száraz és csekély ízű; lótrágyában nary, leves és jó ízű.

Fejeskáposzta (*Brassica oleracea* L. γ *capitata* L.) embertrágyából nyersen a legélesebb, disznótrágyából valamivel kevesebbet, a tehéntrágyából való valamivel rostosabb, de kevesebbet leves, mint az ember- vagy juhtrágyából való, a lótrágyában még kevesebbet leves. Félig megfőzve a ló-, tehén- vagy juhtrágyából származó jószagu, a disznó vagy embertrágyából való pedig igen ellenálló szagu.

Olasz kél (*Brassica oleracea* L. δ *sabauda*) a disznótrágyából édes, azután élesebb, embertrágyából igen keserű; lótrágyából valamivel kevesebbet. A többi trágyából mint a disznótrágyából való. Félig megfőzve a juhtrágyából való igen kellemetlen szagu, a disznótrágyából való még ennél is kellemetlenebb, de a többi trágyából valónak a szaga jó.

A spárgára (*Asparagus officinalis* L.) szintén feltűnő a trágya befolyása. Az egyenlő koru és egyenlő talajban ellátott spárgaágyak a télen ló-, tehén-, disznó- és juh-ganéjjal átrágyázva, azt mutatják, hogy a juh-ganéjjal trágyázott spárgaágyból legelőbb jön ki a spárga, azután a tehén- és lótrágyából egyidejűleg, legkésőbb pedig azokban az ágyakban, melyek disznó-ganéjjal trágyáztattak. A tehén-ganéjjal gondozottak adták a legvastagabb és legerősebb spárgát, a juh-ganéjjal kezelték voltak a legfinobbak, a disznó-ganéjjal a legvékonyabbak és ez utóbbiak ugy is maradtak az egész nyáron át.

A tápanyagok egy részét a sejt arra használja fel, hogy megnöjjön, de elébb-utóbb a növény megszünik, — ha a sejt teljesen megnőtt, alakja és nagysága változatlan marad, ilyen sejteket *állandó sejtek*-nek neveznek. A sejt ilyenkor úgy néz ki mint akár egy teke, egy tojás vagy egy több lapról körülvett kristály; más sejtek laposak, négyzetesek mint egy téglá; megint mások sugarakkal végződnek mint egy csillag, vagy zikzakosan mint egy vár falai. Sok sejt hossza nyújtódik és hosszu tömlők, csövek vagy rostok alakját mutatja.

Idővel a sejtek a fala is megváltozik; az ifju sejt gyöngéd és vékony burka később megerősítéseket és diszítéseket nyer; némely sejtek belsejében üres csavarmenetek vannak, melyek egy csigalépcsőhöz hasonlítanak, másokban csinos gyűrűk, hálózatok, lécek vagy rácsok láthatók. A legtöbb sejtburok idővel többet vagy kevesebbet megvastagodnak, ez p. úgy történik, hogy új rétegek képződnek és a sejtburok többretegűnek tünik fel a mikroszkopos vizsgálás alkalmával. Minél erősebben van a sejttel megvastagodva, annál szilárdabb is az; néha a sejt belsejét egészen elfoglalja ez a „vastagodási anyag” és ezek a sejtek oly kemények és szilárdak, mint akár a kő vagy a csont, ilyen sejteket némelykor kősejteknek neveznek; egy pálmafajtól származik az elefántcsontdió, mely p. a növényi csontgombok készítésére szolgál; de ki ne érezte volna valaha azokat a kőkemény szemcséket fogai között alkalmatlankodni, ha egy pompás leves körteét élvezett? Ezek a szemcsék is kősejtrakásokból állanak.

K. Á.

A rétek ápolása.

Természetes réteink napról-napra fogynak. Takarmány termésünk nagy része szántóföldjeinkről kerül le. Félte öröztnek nevezük természetes réteinket, ha oly szerencsés helyzetben van gazdaságunk, hogy ilyet fenn tarthat. És ezen félte

öröztnek nevezett réteket a legkevesbé őrizzük félte Ritkaság számba megy, hogy valamelyik gazdaság réteit ápolná. Még a mesterségesen készített réteinket is csak addig ápoljuk, míg begyepesedik, de mihelyt hozamát hasznunkra fordíthatjuk, már többé ápolásáról nem gondoskodunk.

Pedig a rétek nem csak állatállományunknak nyujtanak takarmányt, hanem segítenek szántóföldjeinket is jó erőben tartani. Mindazon gazdaságok, melyek műtrágyát nem használnak és főleg azon gazdaságok, melyek kevés pót és erőtakarmányt étetnek állataikkal, — már pedig a legtöbb gazdaságunk ilyen — a trágyát, mivel földjeik termőerejét fenntartják a legelőik és kaszálóikról nyerik. A rétek azon kamarák, melyekből mindig veszünk és be soha nem teszünk.

Csakhogy ápolás hiányában réteink is kimerülnek. Nem gondolunk ez idő szerint a rétek műtrágyázására, bár ezeket dusan fizetik vissza. Azonban míg a szántóföldjeink műtrágyázása általánossá nem válik, addig ne kívánjuk, hogy réteink részesüljenek benne. Azonban valamivel pótolnunk kell réteinknél is azt a termő erőt, a mit évenként elhordunk a takarmány terméssel. És erre legalkalmasabb a trágya lé: Sajnos, hogy nem mondhatjuk el, hogy minden gazdaság rendelkezik trágyalé kuttal. De a hol nincs könnyen állítható elő. A míg nincs, a trágya lé, mely nagyon sok értékes növényi tápanyagot foglal magában veszendőbe megy. Egyszerűen csak ezen értékes anyag megmentéséről van szó, a kevés költséggel előállítható trágyalé kut által, mely a ráfordított költséget, kicsi számot mondok, 1000-szeresen vissza téríti.

Késő ősszel a gazdasági fogatos munkák szünetével, a hó lehullta előtt könnyű szerrel megöntöztethetjük réteinket trágyaléval. Tegyenek csak azon gazdáink, kik eddig nem gyakorolták, összehasonlító kísérletet és meggyőződnek, mily hatalmas trágyája a réteknak az eddig elveszett, semmi hasznat hajtó trágyalé. A készülék, a mi az öntözéshez kell, egy trágyalé öntöző hordó, oly kevésbe kerül és egyszerűen előállítható bármely gazda által, hogy leírását teljesen feleslegesnek tartjuk.

Nem elég azonban a réteket csak trágyázni, más ápolást is kívánnak. Ha végig nézünk nagyon sok gazdaság rétein, kiváltképp legelőin, gyakran tünik szemünkbe, a sok bozot, vakondturás és bemohásodott gyepek. Ezek mind oly hibák, melyeket könnyen korrigálhatunk. Mig ugy hagyva évről-évre nagyobb terjedelmet hódítanak meg maguknak. És nem csak az által ártanak, hogy a takarmány termőhelyet fogyasztják maguk számára lefoglalva, hanem alkalmat adnak, oly növények elszaporodására, melyek vagy silány takarmány számba jönnek, vagy egyáltalában nem takarmány növények, vagy épen ártalmas növények. Pedig mily kevés munkát ad ősszel a bozotokat kiirtani a vakond turásokat elegyengetni. Nem is okvetlen szükséges ide a rétegyalu. Kivált, ha elejét vesszük és nem engedjük elszaporodni a vakond turásokat, egyszerűen kapával is elegyengethetők.

A gyepről a mohát, és a kapával elegyengetett vakondturásokat közönséges boronával elboronáljuk. Ezt azonban tavaszra jó hagynunk. A tél kezdetén sokat árthatunk a boronálással. A megsértett növényzet, melynek gyöktörzséről a földet elvontuk, könnyen kárt szenved a fagy által. Mig tavasszal ennek is használunk, egy boronálás épen oly jótékony hatással lesz a takarmány növényekre, mint a kapásokra pl. a kapálás.

Mindezeket — bár hisszük — hogy minden gazda tudja, de jónak látjuk mégis a figyelmet felhívni. Sokan vannak, hogy jól tudják és mégis elhanyagolják. A figyelmeztetés gyakran sarkalja az embert.

A toluol mint új thermometer töltő anyag.

Thermométereink finom csövei tudvalevőleg általánosságban higanyval töltetnek meg, mert ezen fém a mennyire az a polgári életben a hőmérsék, megmérésére többnyire szükséges, igen egyenletes kiterjedésű képességgel bír. Ha a higany a hőmérsék befolyása által egyenletesen emelkedik, térfogata is egyenletesen növekszik.

Vannak azonban a higanynak oly tulajdonságai is, a melyek azt thermometer folyadékknak kevésbé alkalmasnak tüntetik fel, ezek között első sorban felemlítendő tény az, hogy már — 39° C-nál megfagy s így nevezetesen tudományos czelokra, — miután azoknál a hőmérsék a fentnevezett foknál sokkal alább száll — azt alkalmatlanná teszik.

Többször lettek oly levegő hőmérsékek is megfigyelve, a melyek — 39° C-nál jóval alacsonyabbak voltak, nevezetesen éjszak szibériában Werchojanskban, a hol — 75° C volt a hőmérsék.

Ilyen esetekben alkohollal töltötték meg a thermometert, a mely sokkal több ideig marad folyékony állapotban, mint a higany.

Az alkohol azonban ritka esetben tartható víztelen állapotba, mert már azon rövid idő alatt is, mig a thermometer csöbe töltik, a nedves levegőből vizet vesz fel, s ezen víztartalom zavarólag hat a thermometer adataira, elanyira, hogy az iránt soha sem viseltethetünk teljes bizalommal. Ezenkívül az alkohol a thermometer csöbe igen könnyen párolog el, a mi szintén jelentékeny zavarokat idéz elő, a mennyiben az alkohol gőz megakadályozza a folyékony alkoholt abban, hogy az az egyenletes felmelegedésnél annyira kiterjedjen, mint a mennyire az a thermometernél szükséges.

Ujabban egy más anyagra jöttek rá a Chemikusok, melyet *toluol*-nak neveznek, s ezt is, mint több más nevezetes és fontos anyagot a közszen kátrányból állítják elő.

A *toluol* nem szi magába vizet, igen nehezen is párolog el, és jelentékenyen nagyobb hidegnél fagy meg, miut a higany s a felmelegedésnél igen egyenletesen terjed ki s így tényleg nagyon alkalmas a thermometerek megtöltésére. S miután még a toluol igen olcsó anyag nagyon alkalmas arra, hogy a polgári életben szükséges thermometereknél is a higanyt kiszorítsa. Ebhez járul még az a kettős előnye, hogy 1-ször sokkal könnyebb, mint a higany s így a thermometer tartánya annak előnyére jóval megnagyobbítható s ezáltal annak pontossága is növekedni fog, másodsor a toluolnak sötét kék a színe, a mi szintén előnyre mellett szól, miután a thermometeren a fokok könnyebben olvashatók le, mint most a higany használata mellett. Biztosan várható, hogy a toluol eme hasznos tulajdonai mellett ugy a higanyt, mint a borszeszt rövid időn kifogja szorítani a használatból. — r.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot.

A kedvező novemberi időjárásban a mezőgazdasági munkálatok csekély kivétellel teljesen befejeztettek; helyenkint a szántással, másutt a vetéssel maradtak el egyes gazdák, de azért konstataálnunk lehet, hogy a mult évihez hasonló terület van gabonával bevetve.

Az októberi bő csapadék a talajt kellőleg átmedvesítvén, a növényzet szép fejlődésnek indult s november havában, ott hol férgek és egerek nem pusztítottak, a gabona már ugyszólván kivétel nélkül jó közepes volt. Némely helyen azonban jobban áll a késői vetés, mint a korai, a korait ugyanis a szárazságban vetették, egyenletlenül kelt, mig a késői a jó esőzések után került vetés alá.

A buza az egész országban jobban áll mint a többi termény, de azért a rozs és az őszi árpa is kielégítőnek és jó közepesnek jelezhető.

A repeze néhol szenvedett s ennek folytán attól lehet tartani, hogy a száraz fagy ártalmára lesz s számos helyen kivész. Egyáltalában attól tartanak a gazdák, hogy hótakaró hiányában a növényzet nem lesz annyira erős, hogy a telet jól kibírja.

Szükséges volna a csapadék már azon oknál fogva is, mert egyes vidéken férgek, különösen pe-

dig az egerek nagyon sok kárt okoznak. Az erdélyi részeken főképp Krassó, Alsó Fehér, Háromszék, Hunyad, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szeben és Udvarhely vármegyék már most is jelentékeny az egerek által okozott kár. Egér és rovarkárt jelentettek még Temes, Trencsén, Turóc, Sopron, Győr, Baranya, Tolna, Vas, Veszprém, Zala, Bács-Bodrog, Heves, Jász-Nagykun Szolnok, Abauj-Torna, Borsod, Gömör, Békés, Bihar, Hajdu és Szatmár vármegyékből.

Az enyhe őszt követően a férgek és egerek — mint a fentebbiekből látható — nagyon elszaporodtak. Hőseleget csak egyes nagyon kevés helyeken van még. A jószág az utóbbi napokig még kijárt a legelőkre és rétekre; sőt némely helyeken a vetésekre is ráeresztették és így a kedvező őszt folyamán a szálas takarmány fogyasztás a rendesen sokkal kisebb mérvű volt.

Irodalom.

Könyvismertetés.

Jószágberendezés és kezelés. Utmutató gazdaságok okoszerű berendezésére, jövedelmező kezelésére, birtokok szerzésére s bérletek kérésére Irta **Hensch Árpád** rendes tanár a magyar-óvári m. kir. gazdasági akadémián. Magyar-Óvár, 1895. Czéh Sándor-féle könyvnyomda (Czéh Lajos.) Bolti ára 4 frt Szerző tulajdona.

Nem mondhatjuk hogy föllendült mezőgazdasági szakirodalmunk terén nem jelenének meg elég gyakran szakművek — értve a mi viszonyainkhoz képest — amide vajmi kevés a tapasztalatok forrásából származó és az igazi tudás jellegét magán hordó szakmunka.

Sok szakmunka lát napvilágot, a melynek szerzője a barázda hasogatásnak vajmi ritkán volt szemlélője s ép oly ritkán az abban nőtt növények fejlődésének, meg más a melynek szerzője tán soha egy borjút vagy malacot sem nevelt és mégis kitűnő állattenyésztési munkát ír. Amde vagy a könyv tartalma után, vagy a legvégén ott áll: „Használt forrás művek” és aztán egy ujnyi fokos könyvnel, egy-két oldalra terjedőleg, fel vannak sorolva mindazon szakművek, a melyekből valami csak kivonható volt jelölés annak, hogy az írott mű tulajdonképen compilatio. De a tisztességnek elég van téve, mert a művek meg vannak nevezve, a melyekből az újabb mű kivonható lett.

Jól esik a lelkünknek constátálni, hogy a szóban lévő mű ezen hibától teljesen ment, a maga egészében a tapasztalatnyugvó, valódi tudásnak és gazdai bölcsességnek tárháza.

Végig lapoztuk ezen 441 nagy nyolczadrét lapra terjedő, a legújabb metszésű betűkkel finom papírra nyomtatott könyvet és arról győződünk meg, hogy ehhez hasonló nagy értékű, teljesen hazai viszonyainkhoz alkalmazott eredeti szakmunka, mezőgazdasági irodalmunk terén az utóbbi években nem látott napvilágot.

Ezen kiváló mű, miképen czime is mutatja két főrésze, vagyis a szerző megnevezése szerint két könyvre oszlik: **Jószágberendezés- és jószágkezeléstanra.**

Az első könyv, a jószágberendezéstan ismét két részt ölel magában.

Első rész: A mezőgazdasági termelés alapellékei, mely ismét a következő alrészekre van osztva: **Első fejezet: A földbirtok** és pedig a földbirtok természeti viszonyai, alkotórészei, alaki állapota, közzgazdasági helyzete és a földbirtok jogi állapota **Második fejezet: A földbirtok felszerelése:** a holt leltár, az eleven leltár, a forgó üzemtőke, a gazdaságokban szereplő tőkék aránya és annak befolyása a jövedelemre **Harmadik fejezet. A munkaerő:** a gazdasági munkások nevei, a kézi munkaerő szükséglet megállapítása, a kézi munkaerő szervezésénél követendő főbb elvek.

Második rész. A termelés szervezése. Első fejezet. Mezőgazdasági üzemrendszerek: a kül- és belterjes gazdálkodás jelentősége, a mezőgazdasági üzemrendszerek csoportosítása a termelés főiránya szerint. **Második fejezet. A trágyázási rendszer:** A rabló gazdaság, a talajerőt fentartó gazdaság trágyázási rendszere, a haladó gazdaság trágyázási

rendszere és a statistika jelen állása. **Harmadik fejezet. A termelési ágak megválasztása:** a növénytermelés szervezése, az állattartás szervezése, a gazdasági mellékiparágak megválasztása. **Negyedik fejezet. a gazdasági üzemterv:** a birtokleírás, az üzemrendszer megállapítása, az üzemi kellékek megállapítása, és a jövedelmi előirányzat.

A második könyv, a jószágkezeléstan feloszlik: **Első fejezet.** A kezelő gazda ügyköre és személyes tulajdonságai. **Második fejezet.** A kezelő személyzet tagozata és szervezete és pedig: a kezelő személyzet tagozata és tagjainak hatásköre, a tisztai kezelés szervezete. **Harmadik fejezet.** A jószágkezelés módjai, a házi kezelés és a társas kezelés. **Negyedik fejezet.** A birtok szerzés módjai, tekintettel a hitel-szerzésre.

Igen természetesen itt csak a főbb czimeket említhettük fel, jelzésül annak, hogy a munka milyen keretben mozog, a melyek tovább a legnagyobb részletességig menő szakaszokra oszlanak.

Végre „**Függelék**” czim alatt közöltek: a fontosabb gazdasági termények és segédanyagok szárazanyag, nitrogén-, foszforsav és kálitartalma; a mezőgazdasági termények és állatok adás-vevésénél érvényben álló üzleti szokások; a mezőgazdasági szempontból fontosabb mértékek és pénznemek arányszámai

Meggyőződhetni az itt közlötökből, hogy ezen mű föllelő mindazt, a mi a mezőgazdasági üzlettan körébe tartozik. A kérdéseket pedig könnyed nyelvezettel, jó magyaros irállyal és a tapasztalatok s adatokon nyugvó tudás meggyőző erejével tárgyalja s oldja meg s az ezt tanulmányozó előtt világossá lesz, hogy valóban „ez az első oly magyar munka, mely a jószágberendezés és kezelés terén felmerült újabb irányokkal is számot vet.”

Nem a szokásos szólásformával élünk, midőn mondjuk, hogy ezen páratlan szakmunkának egyetlen magyar művelt gazda asztaláról sem volna szabad hiányoznia, hanem mondjuk teljes meggyőződéssel.

Ezen könyvből okulást meríthet a törekvő gazda az iránt, hogy a mai nyomott termény és állatárak, szóval válságos gazdasági viszonyok között, mely uton és módon lehet sikeresen és jövedelmezően üzni a mezőgazdaságot; miért azt a legmelegebben ajánljuk olvasóinknak.

Sz. Szakáts Péter.

Rövid szakközlemények.

Tanácsos-e pillangós virágu növényeket állati trágyával trágyázni? Tömérdek kísérlet után be lett bizonyítva, hogy ha hüvelyes növényeket olyan földbe vetünk, a melyben phosphorsav, káli és légeny kellő mennyiségben vannak jelen és a növekedési feltételek: eső, meleg stb. megvannak, légenytrágyázás nélkül is épen olyan magas terméseket lehet elérni, mint akkor, hogy ha gazdagon trágyázunk légenytrágyával. Ebből azt következtették, hogy a hüvelyes veteményeket nem kell légenyvel, hanem csak phosphorsav, káli és mésszel trágyázni, feltéve, hogy ezen anyagok egyike-másika a földből nem hiányzik, vagyis kellő mennyiségben van jelen. Mindazonáltal a nagy praxisban mégis úgy van, hogy a hüvelyes vetemények alá istállótrágyával és más légenyrtartalmu trágyákkal is szoktak trágyázni, pedig ez az előbb mondottaknál tova észszerűtlen dolognak látszik. A dolog úgy van, hogy a hüvelyes vetemények, az igaz, hogy képesek azon esetben, hogy ha a symbiose-gombák jelen vannak a földben, a levegőből légeny acquirálnak, azonban táplálkozásukra képesek fordítani a földben található légenyvegyeket is. Ebben az esetben a tapasztalás az, hogy azok a csomósodások, a melyek a pillangós viráguak gyökerein olyan jellemzők, nem fordulnak elő bőségesen. Az újabb felfogás az, hogy nem egészen helytelen dolog légenytrágyával is istápolni a leguminosákat és pedig azért nem, mert midőn a leguminosák a magjukban levő sok légenykezelőtelemet felemésztették, nyomban nem képesek a levegő légenyét is hasznukra fordítani és ennélfogva egy ugynevezett éhségi periódus áll be rájuk nézve, a mely idő alatt a levelek sárgák, a növekedésben megállapodnak és egyáltalában satnya külsőt árulnak el. A mint

azonban képesekké váltak a levegő légenyét hasznukra fordítani, ismét gyorsan magukhoz térnek és annál vidámabban fejlődnek. Ha már most abban az időben, a midőn a növények az ugynevezett légenyességben szenvednek, szárazság uralkodik, akkor bekövetkezhet az, hogy többé magukhoz se jönnek, hanem egészen elcsenevészednek és rossz termés áll elő; ha ellenben légenytrágyázás által gondoskodva van arról, hogy az átmeneti időszakban egy bizonyos készlete a légenynek a földben jelen legyen, akkor gyorsabban és biztosabban teszi túl magát rajta. Ez az oka annak, hogy az állati trágyák hüvelyesek alá alkalmazva, igen nagy mértékben biztossá teszik a termést. Ez az oka annak, hogy nem lehet olyan könnyű vérrrel elítélni a gazdákat azon régi szokását, hogy a pillangós viráguak alá állati trágyákat is alkalmazzanak.

Vegyes közlemények.

Kinevezés. A földmivelésügyi minister Páter Bélát a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézethez beosztott gazdasági tanintézeti segéd-tanárt eddigi állomásán való meghagyásával, gazdasági tanintézeti rendes tanárrá ideiglenes minőségben kinevezte. Ezzel egy igazi érdem nyert megfelelő méltánylást, a minek mi szívből örvendünk és hozzá a legmelegebben gratulálunk. Továbbá Kozáky Jenőt, az algyógyi magy. kir. állami gr. kun-Kocsárd székely földmivesiskolához beosztott földmivesiskolai kertésztanítót a rimaszombati m. kir. földmivesiskolához hasonló minőségben áthelyezte; — Neiger János ösztöndíjas kertészgyakornokot pedig ideiglenes minőségű földmivelésiskolai kertésztanítót kinevezte és szolgálatát véget az első helyen említett iskolához osztotta be.

Sertés-exportunk határozott emelkedést mutat az utóbbi időben. A folyó év valószínűleg 80-85 millió forintnyi forgalommal fog zárulni. Két hónap alatt Magyarországból kivittek 246 ezer 518 darab sertést, ebből hizott volt 171.147 darab és sovány 75.371 darab. Az október havi export közel 10.000 darabbal volt nagyobb a szeptemberinél: 127.736 darabot tett ki. A behozatal kiváltképen Szerbiából jóval kisebb volt, mint tavaly. Behoztak szeptemberben 21.141 darabot, októberben pedig 17.208 darabot. Hét hónap alatt az összes sertés-export értéke a 1.4 millió forintot is megközelítette, ezzel szemben a behozatali érték mintegy 1.2-1.3 millió forintba rugott.

A vörös heretermés Észak-Amerikában az idén rosszul ütött ki, csak fél annyi termett, mint a múlt évben s ennélfogva az idén az amerikai heremag nem fog olyan szerepet játszani, mint a múlt évben. A heréseket a múlt télen fagyok, tavasszal féregrágás, nyáron pedig a szárazság rontotta meg.

Prága város faekáliának értékesítése. Dr. Jahn, Prága városának most folyó csatornázását oly irányban kívánja keresztül vitetni, hogy a város ürüléke, mint composttrágya, préselt brikets vagy mint pudrett dolgoztassék fel a mezőgazdálkodásnál értékesítették. Tervbe van véve tovább a Moldova vize iszaptartalmának felhasználása. Nagyon örvendhetnének a gazdák, ha a terv valóulásba menne a mennyiben a példa általánosabb utánzásra találna.

Nemzetközi szeszkiállítás. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy Aordeauxban az ottani XIII-ik nemzeti kiállítással kapcsolatban nemzetközi bor-, szesz-, likör- és erjedtital kiállítás lesz, a mely 1895 évi májustól novemberig tart. E kiállítás programja a kamara irodájában megtekinthető.

Filloxerazárlet. Kis-Küküllővármegye Dicső-Szt-Márton, Szász Csávás és Küküllővár, Torontálmegye Katalinfalva és Lázárföld községek, Nádosd vasmezei község, Torda város, továbbá a közelében fekvő Hadrév, Mészkö, Aranyos Lóna és Egerbég községek szőlőterületein filloxera konstaltatván, az inficiált területek zár alá vétettek.

Dongakivitelünk Franciaországban. La-Rochellei konzuli ügynökségünk jelentése sze-

rint dongakivitelünk, mely az ottani kikötőbe az utóbbi években megesőkent, fokozható lenne, miután a limousin- és berryfa, a mely dongánkat kiszorította, mind ritkább s ennél fogva drágább lesz.

— Szalastakarmány behozatal Galicziából A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a Gácsországból behozandó szalastakarmányneműeket illetőleg, utasította a m. kir. államvasutakat és a kassa-oderbergi vasutigazgatóságot, hogy a gácsországi állomásokról közvetlen fuvarlevelek alapján bármely magyarországi állomásra mezőgazdasági czélokra szállítandó széna-, szalma- és szecsaküldevények után, kocsi és fuvarlevelenként legalább 10,000 kg feladása illetve a szállítási díjnak ezen súlymennyiségét történő fizetése esetén, a mennyiben azok a nevezett vasutak vonalain legalább 100 kilométerre szállítatnak, visszavonásig de legkésőbb 1895. évi május hó végéig terjedő érvénnyel, a gács- magyar országhatárától 40 kilométer távolságig szintén kocsi kilométerenként nyolcz krajczárnyi díjtételt léptetett alkalmazásba.

— A petroleum-motorok. A belügyi m. kir. miniszter e tárgyban a törvényhatóságokhoz a következő tartalmu körrendeletet intézte: A petroleum motorok s jelesen a Ganz és társa budapesti gépgyári cég által ujabban gyártani kezdett petroleum-motorok szélesebb körbe való elterjedésének legfőbb akadályát értesülésem szerint az képezi, hogy a közönség s a községi előljáróságok ezen motorokat ép oly tűzveszélyes motoroknak tekintik, mint a lokomobilokat. Tudomás és a közönség, illetve községi előljáróságok kellő felvilágosítása végett figyelmeztetni kívánom a törvényhatóságokat, hogy a petroleum-motorok, minthogy szikrát nem hánynak — miként a lokomobilok — nem tekinthetők tűzveszélyes motoroknak és így ezekre azon szabályrendeletek hatálya, melyek a lokomobilokra nézve fennállanak nem terjeszthető ki.

— Munkáskérdés. A legaktuálisabb kérdések egyike, mely megoldásra vár a munkáskérdés. A cselédtörvény mostani alakjában nem megfelelő s ezért annak revíziója szükséges, miután a kérdés ezen alapon oldandó meg. Ezen meggyőződésből kifolyólag a békésmegyei gazdasági egyesület a vármegye felszólítása a nyár folyamán foglalkozott e kérdéssel és egy statutumot dolgozott ki, a mely a modern humanismus szellemében fogta fel e kérdést, s a munkások jogos kívánalmait összeegyeztetni igyekszik a munkaadó érdekeivel. Az egyesület a kidolgozott szabályrendeletet elfogadás céljából a vármegyéhez terjesztette fel, a mely azt a november hó 17-én tartott gyűlésén elvetette. Ezen eljárás alkalmat adott a gazd. egyesületnek a tiltakozásra. A gazdasági egyesület készséggel és a legnagyobb körültekintéssel, szakterőinek igénybevételeivel igyekezett a megétől hozzátartalt szabályrendeleteket elkészíteni, annál inkább sérelmes tehát rá, hogy éppen e legfontosabb dolgát oly kevés figyelemmel tárgyalta a megye, aztán pedig elvetette. Az egyesület a vármegye alispánja útján kérni fogja a vármegyét, hogy ne ejtse el a szabályzatot, hanem tárgyalja újra, helyesbítse, bővítse, és léptesse életbe, mert egy új cselédtörvény életbeléptetésére egyhamar nem nyílik kilátás.

— Kiállítás. Pompás kiállítás lesz látható Budapesten december 18-ától 1895. január 1-éig a m. kir. technológiai iparmuzeumban és pedig az eredeti Singer-féle varrógépen előállított modern műhímzések kiállítása Neidlinger G. az ismert budapesti varrógép gyári cég, melynek helyben is van fiókja, rendezi a kiállítást, melynek sajátossága és érdekessége az, hogy minden darabja varrógépen készült, minden segédeszköz nélkül. Előttünk fekvő hamburgi, berlini, hannoveri, brémai, plaueni, dresdai, düsseldorfi, müncheni, bécsi, prágai stb. hírlapi jelentések szerint e városokban a női szorgalom és ügyesség e művészi bizonyítékai a képzelhető legnagyobb elismeréssel fogadtattak és hölgyeinknek mi is csak ajánlhatjuk e kiállítás meglátogatását.

— Franklin társulat. Jelen számunkhoz mellékelve veszik t. olvasóink a *Franklin társulat* régi és jó nevű budapesti magyar irodalmi intézet és könyvnyomda „*Irodalmi értesítőjé*“-t, a melyre e helyen is felhívjuk olvasóink figyelmét és ezen neves céget a közelgő ünnepek alkalmából való könyvbevásárlásokra melegen ajánljuk.

— Egy az érdiószeghi vinczellér iskolát végzett gyakorlati gazda, ki 20 év óta működik e téren és erről jó bizonyítványokkal rendelkezik, ezen kívül gőzgépezői vizsgát is tett, megfelelő állást keres. Bővebbet a kiadó-hivatal,

— Kerestetik fajtisza sima járdovány oltóvessző, továbbá tiszta ripária portilistra nemesített járdovány oltóvány biztos helyről. Ajánlatok lapunk szerkesztőségéhez intézendők.

— Eladó: 280 drb. angol fésűs anyabirka páronként 12 frtért; 100 drb. válogatott idei bárány páronként 6 frtért és 6 drb. rambauillette kos darabonként 40 frtért. Mind igen szép állatok. Hol? Megmondja lapunk kiadóhivatala.

— Kertbirtokosok minden szükségletüket a mi kertjük számára magvakból, legkivált a jelenleg melegágyakhoz szükséges magvakból, műtrágyából és szerszámokból kell, legmegbízhatóbb és legjobb minőségben a legutányosabbban Mauthner-Ödön budapesti magkereskedéséből szerzik be, mely az ezen szükségletekre vonatkozó gazdagon illusztrált árjegyzékét bárkinek kívánatra ingyen és bérmentve megküldi. Minden rendelés még beérkezte napján elintéztetik.

Piaczi értesítő.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Gabonatőzsde.

A gabona-üzletben úgy a forgalom mérve, mint az irányzat változatlan maradt. Buzában mérsékelt volt a kínálat, a vételkedv ellenben kedvezőbbben alakult változatlan napi áron. Legmagasabb árat fizettek 6 forint 90 krajczárt 82 kilós tiszavidéki buzáért, legalacsonyabbat 6 forint 90 krt 78.5 kilós fehérmegyei buzáért. Egyéb gabonaneműekben gyenge volt a forgalom változatlan árák mellett.

Hivatalos effektív-árak:

	frtól.	frtig.
Buza	6.60	6.85
Rozs	5.25	5.35
Árpa takarmány	5.60	5.90
égetni való	6.25	6.80
„ sörfőzdei	7.15	8.15
Zab	5.90	6.20
Tengeri	5.45	5.55
Köles	6.00	6.60

Határidőüzlet.

A külföldi piaczkon kedvezőbb irányzat került felszínre Amerika ugy buzára, mint tengerire valamivel szilárdabb, Párisban tartottak az árák és London szilárd árfolyamokat jelentett. Ezen körülmény behatása alatt és tekintettel a hidegebb időjárásra, piaczkon valamivel szilárdabban nyílt meg az üzlet, később azonban engedett az irányzat és a buza árfolyama 2 krral csökkent. A zab szintén gyengült 1 krral, míg a rozs és tengeri ártartó maradt. Répeze valamivel kellemesebb irányzattal birt gyenge forgalom mellett.

Értéktőzsde.

A tőzsde hangulatára a bécsi prolongáció rendkívüli nehézségei voltak bágyasztó befolyással. Az ott 15 százaléki felszökkenéssel repórtgép nagymérvű realizálásokra kenyszerítette a spekulációt s nálunk is Bécs kínálata nyomta az üzérkedési piac értékeinek árfolyamát. A helyi piacot érintetlenül hagyta a nemzetközi értékek lanyha magatartása s e helyütt az irányzat mindvégig szilárd maradt s úgy a pénzüzetek, mint szintén az iparpapírok s kisebb-nagyobb árelőnyt értek el. Valuták és ércváltók nem változtak.

Vetőmagvak. *) (Mauthner Ödön tudósítása.)

Vöröslóhere. Erdélyből meglehetősen mennyiségű kerülnek még piacra és bár a külföldi keresletnek tovább is a nagyszemű mag felel meg, a probb szemű minőségeknek is a belföldi forgalomban jó kelendősége volt. Külföldről érkezett immár hiteles adatok szerint Németországban, Franciaországban, Angliában gyenge termés volt, olyképp, hogy ezen országok előbb-utóbb a bevitelre szorulnak. Az orosz termésnél némi kivételre átengedhető felesleg mutatkozott, de távol sem anyi, mint eleinte hitték. A hiány fedezésére amerikai heréhez fognak nyulni, de ez ideig aránylag vajmi kevés, alig negyedannyi lóhere lett Amerikából áthozatva, mint múlt év ezen időszakában, minél még felemlítendő, hogy jóval kissébb lett Amerikában a termés mint múlt évben. Luczerna. Különösen szép árut már ritkábban kínálnak és egyáltalán szilárd irányzat észlelhető. Répamag múlt hét óta mítmem változott. Muharmag. Vajmi kevés kerül piacra, ára 11¼—12 frtra emelkedett. Tavaszbi búkköny üzlettelen.

Jegyzések 100 kilonként Budapesten:

Luczerna	42—48 frt.
Vöröslóhere, bánáti	56—60 ”

*) Múlt számunk ünnepe miatt egy nappal korábban nyomtatván, ahoz már elkésve érkezett és így csak most adhatjuk. Szerk.

Vöröslóhere, tiszavidéki	63—68 ”
Vöröslóhere, erdélyi	62—68 ”
Tavaszi búkköny	6½—7 ”
Baltaczim	11—11½ ”

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.)

Vöröslóhere. A külföld állandóan sőt az eddiginél nagyobb mértékben érdeklődik ezen czikk iránt, annál is inkább, mert mint már fenti jelentésünkben is említettett, az orosz termés mennyiségileg nagyon is tulbecsülték. Luczerna. A kínálat jóval gyengébb mint az előző héten volt és a kereslet főleg nagyszemű magra irányul. Réti komocsin termése majdszak egészen meghiusult, muharmaggal szintig vagyunk, minek következtébe ezen mindkét magféléért máris meglehetősen magas árakat követelnek. A répamag kínálat e héten gyengébb lett és úgy látszik, hogy a jelenlegi árak megállapodottaknak tekintethetők. Búkkönyre alig jön kérdés.

Jegyzések 100 kilonként Budapesten:

Luczerna	42—48 frt.
Vöröslóhere, bánáti	56—60 ”
Vöröslóhere, tiszavidéki	63—68 ”
Vöröslóhere, erdélyi	62—68 ”
Tavaszi búkköny	6.80—7 ”
Baltaczim	11—11½ ”
Muharmag	12½—13 ”

Mütrágya: A „Hungaria“ mütrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság, Budapest.

Chilisalétrom: Az irányzat tartózan szilárd és febr. márciusi szállításra számos üzlet köttett. Távolság eső határidőkre szintén megelégnék az üzlet a Londonból érkezett távirati hír következtében, hogy a salétromtermelők kartell czéloznak és csaknem bizonyos, hogy ezen kartell létre is jön.

Szuperfoszfát; a tavaszii üzlet folyton élénkül s az árák múlt heti arányban maradtak.

Jegyzéseink a következők:

Kettős-szuperfoszfát 20—22%	6.30—6.85 frt.
Prima-szuperfoszfát 16—18%	5.20—5.70 ”
Valódi ind. párolt csontliszt 4—12—25%	6.50—6.75 ”
Hoyermann-fele Thomas-salak 18—20%	3.80—4.20 ”
Kálitrágya 20—25%	2.60—3.— ”
Ammoniak-szuperfoszfát 10—12% 2—5%	6.24—7.30 ”
Kénsavas káli 90—96%	13.40—14.40 ”
Chilisalétrom febr.-márciusi szállításra	12.90—13.20 ”
„ április-májusi	12.50—12.80 ”

100 kgonként zsákkal együtt elegysuly tisztasuly gyanánt, az egyes állomások távolsága szerint.

Vasgálicz I. o.	3.50 frt.
„ II. o.	2.75—3.10 ”
Rézgálicz	24.25—25.25 ”

(Netto 100 kgonként 60 kgos hordókban ab Budapest)

Központi állatvásár.

Bécs. (Szt. Marx) 1894 deczember 12-én. (Papp György és Vínze tudósítása.)

Szarvasmarha. Decz. 10-én felhajtattott 5387 drb. Ezek közül volt: ökör 4245, bika 434, tehén 708 drb. — Bécsi mézárások által 2695, külföldiek 1119 és vidékiek részére 980 drb. vásároltatott meg. A felhajtás mintegy 600 darabbal több lévén a múlt hetihez képest, az árák lanyha irányzattal 100 kilonként 1—2 frttal csökkentek. Jegyeztetett 100 kilonként élő sulyban, százalék engedménnyel: magyar hizó ökör 53—58 frt., lengyel 52—63 frt., német 54—69 frtig Sovány állatok 24—54 frtig darabonként.

Sertés. Decz. 11-én felhajtattott 8390 drb. Jegyeztek kilonként élő sulyban, fogyasztási adó nélkül: első minőségű 39—40 kr. közép és öreg 37—38 kr. könnyű 34—36 kr., és fiatal sertést 30—40 kron.

Kolozsvár, 1894. November 13-ról. Tiszta buza 5 frt 50 kr. 6 frt 25 kr. Rozs 4 frt 80 kr. 5 frt — kr. Török-buza 5 frt 40 kr. 5 frt 50 kr. Zab 4 frt 60 kr. 4 frt 80 kr. Széna 2 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 40 kr. (Méter-mázsánként.) Fa kemény nem usztatott 3 frt. (Köbméter.) Faggygyugyertya öntött 44 kr. Marhahus 46 kr. Konyhaliszt 6 kr. Rizs 20 kr. Gyöngykása 20 kr. Borsó 18 kr. Lencse 18 kr. Paszuly 8 kr. (Kilogrammonként.) Burgonya 3 frt. (Hektoliter) Savanyu káposzta 5 kr. Savanyu répa 10 kr. (Kl.) Köső 9 kr. Disznózsir 64 kr Bors 1 frt — kr. Hagyma 10 kr. Fokhagyma 20 kr. (Kilogramm.)

Sertésvásári jelentés. Budapest-Köbánya, 1894. Decz. 14-én. Az üzlet csendes volt.

Heti átlagárak: magyar válogatott áru 320—380 kg. nehéz 43.—43½ kr 280—300 kg. nehéz 43—43½ kr. Öreg 300 kg. tuli 42—43 kr. Vidéki sertés 42—43 kr. Szerb 38—43 kr. Román — kr. tiszta klgk, páronként 45 klg életsuly levonás és 4% engedmény szokásos.

Élelégárak: Tengeri frt 6.90 Árpa frt 6.30 Köbányán átvéve.

Kimutatás.

Debreczen sz. kir. városban az 1894. év december hó 7-én tartott marhavásárról.

Ló felhajtattott 470 darab, eladatott 220 darab. — Marha felhajtattott 1630 drb, eladatott 730 darab. — Sertés felhajtattott 3450 drb, eladatott 2320 drb.

Erdélyi piaci árak.

(Árak krajczároknban.)

A piaci cikkek	Mérték	Gy.-Fehérvár	Kézdi-Vásárhely	Maros-Vásárhely	Medgyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Segesvár
Tiszta buza .	mm.	683	706	600	525	880	628	700
Elegy buza .	"	595	685	500	400	580	556	520
Rozs	"	525	412	476	380	525	458	429
Árpa	"	—	468	416	—	—	581	—
Zab	"	600	580	484	300	800	478	489
Törökbuza .	"	525	565	484	350	525	598	575
Széna	"	320	400	300	180	500	200	180
Alomszalma .	"	200	110	100	90	300	120	150
Tízifa	km	330	250	320	300	260	325	260
Marhahus . .	kg.	40	44	48	40	44	52	46
Decz.		8	12	13	31	17	7	27

A piaci cikkek	Mérték	Sepsi-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székelj-Udvarhely	Sz.-Somlyó	Torda
Tiszta buza .	mm.	680	600	625	725	630	560	650
Elegy buza .	"	600	500	500	600	485	500	475
Rozs	"	450	380	475	500	400	460	475
Árpa	"	450	500	450	500	—	—	—
Zab	"	500	580	420	625	356	500	650
Törökbuza .	"	520	520	485	500	530	550	475
Széna	"	450	180	200	250	250	—	150
Alomszalma .	"	200	100	100	120	100	—	30
Tízifa	km.	200	250	200	200	240	240	265
Marhahus . .	kg.	44	40	32	44	36	32	44
Decz.		18	6	29	23	11	7	24

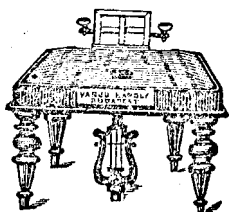
A piaci cikkek	Mérték	Szász-Sebes	Csilszereda	Décs	Dicső-Szent-Márton	Erzsébet-város	Fogarás	Brassó
Tiszta buza .	mm.	600	781	620	600	660	770	590
Elegy buza .	"	500	700	610	450	600	700	360
Rozs	"	400	555	480	400	600	400	340
Árpa	"	—	541	—	550	—	—	370
Zab	"	300	625	520	700	580	666	270
Törökbuza .	"	430	625	540	400	460	475	360
Széna	"	250	250	680	120	250	200	290
Alomszalma .	"	120	100	300	50	180	150	120
Tízifa	km	300	190	240	200	270	280	300
Marhahus . .	kg.	44	36	32	40	44	44	48
Decz.		30	17	12	31	5	13	15

Felelős szerkesztő és kiadó:

Szenterzsébeti Szakáts Péter.

Segéd szerkesztő: Nagy Kálmán.

HIRDETÉSEK.

CZIMBALOM

erős tiszta csengő hanggal jótállás mellett. Saját gyarmányú harmonika, hegedű, fuvola és egyéb hangszer és kellékek jutányos áron kaphatók.

Képes nagy árjegyzéket ingyen küld

VARJÚ KÁRQLY

hangszergyáros, számos arany és ezüstérembirtokosa.

Budapest, VIII., Kerepesi-út 297. 47. sz. (8-52)

Tisztán kölesönös. Részvényesei nincsenek.

Az összes nyereség a biztosítottak javára esik.

A legnagyobb és leggazdagabb

PÉNZINTÉZET

a világon.

Biztosítéki alapja

907 millió frank.

„The Mutual“

new-yorki életbiztosító társaság.

Alapítottatott 1843

Biztosít emberéletet

legkülönbözőbb és legelőnyösebb módokat szerint.

Prospektusokkal és tüzetesebb felvilágosítással szolgál az

Erdélyi aligazgatóság

Kolozsvárt, Belhid-u. 16. sz, alatt.

261 (25-x)

Eladó 7 drb.

2¹/₄ éves tenyészbika

249. (31-x.) (magyar fajta)

Solymosy László

teremei birtokán.

u. p. Nagy-Teremi

Kis-Küküllő megye.

Kwizda Ferencz János

oszt.-m. cs. és k. és románk udv. szállításító ker. gyógyszerüzára, *Korneuburgban.*

Kwizda-féle köszvényfolyadék.

Évek óta kipróbált, fájdalomcsillapító házi szer köszvény, csúsz és idegbajok ellen.

Kwizda-féle köszvényfolyadék.

Kapható minden gyógyszerárban.

Tessék a védjegyre ügyelni s a vételnél határozottan kifejezni:

Kwizda-féle köszvényfolyadék.

222 (15-15)

Árak:

1/4 palaczk

1 frt. o. é

1/2 palaczk

60 kr.

Raktár TAUFFER FERENCZ utóda cégénél

KOLOZSVÁRT

Az első szegedi cs. és kir. szabadalmazott

Műtrágyagyár Részvénytársaság

ajánlja a nagy érd. gazda közönség figyelmébe saját gyártmányu és szavatolt növényi-tápanyag tartalmu

phosphor nitrogén kali

műtrágyáit

nemkülönbön szabadalmát képező

k ü l ö n l e g e s s é g e i t

mindennemü gazdasági növényekre.

A gazdaközönség kényelmére gyártmányainkból állandó nagy raktárt tart **TAUFFER FERENCZ** utóda magkereskedő cég **KOLOZSVÁRT.**

Árjegyzéket és a műtrágyák alkalmazására vonatkozó vezérfonalat bárkinek készséggel küld.

az igazgatóság.

117 (50-x)

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE.

BUDAPEST, ALKÖTMÁNY UTCZA 31. SZÁM.

Lóhere, luczerna és egyáltalán gazdasági magvakat

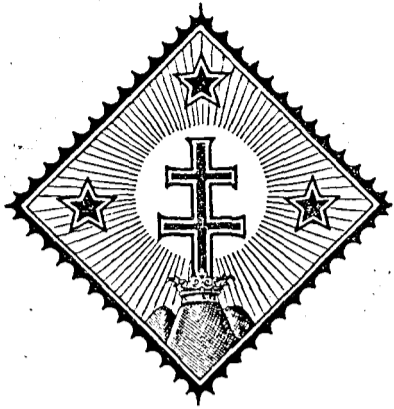
legmagasabb áron vásárolunk.

MŰTRÁGYÁK-, ERŐTAKARMÁNYOK-

Gazdasági gépek.

Szives figyelmébe ajánljuk a t. cz. gazdaközönségnek üzleti heti értesítőket, melyet kívánatra bárkinek megküldjük.

291. (14-x)

201. (50-x)

2-szeres és 3-szoros
t e r m é s e k
csakis mesterségesen szárított
műtrágyával

érhetők el.

„HUNGARIA“

műtrágya-, kénsv és vegyi ipar részvény-társaság Budapest.

Herényi Gotthard Sándor Rovara Frigyes

művét érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám.

A szövetkezet célja: I. Olcsó közvetítés gazdas. felszerelési és fogyasztási cikkek beszerzésénél. II. Mezei gazd. termények legelőnyösebb értékesítése. III. Hitelnyújtás a tagok részére.

Üzleti berendezés.

Sürgőnyezim:
Mezőgazdák, Budapest.
Hiv. óra 1/2, 9--1-ig és 2--5-ig.

Áruraktár címe:
M. Á. V. nyugoti pályaudvarán lévő köz-
raktári vállalat XX. számú raktár.

Bizomány-osztály.

Hadseregellátás.
Gabonaeladás.

Erőtakarmányok vétele.
Fedezeti tőzsdei kötések.

Áru-osztály.

Összes gazdasági cikkek a legkiválóbb
minőségben.

Építkezési anyagok.

Gazdasági vasneműek.

Gyapju és hizott marha bizományi ér-
tékesítése.

Vetőmag-osztály.

Mindennemű vetőmagvak megvétele és
eladása. Eredeti külföldi magvak. Here-
magvak bérrostálva.

Gazdasági gép osztály.

M. k. államvas. gépgyára mező-
gazdasági gépeinek szövetkezeti kép-
viselősége.

Adriance Platt & Co. new-yorki

kaszáló, marokrakó és kévekötő gépeinek
kizárólagos képviselője.

V. Vermorel-féle Éclair-permete-
ző kizárólagos képviselője.

Csonka Bánki-féle petroleum-mó-
torok mezőgazdasági képviselője.

Mindennemű kipróbált solid kiviteli
gazdas. gép jutányos beszerzése.

Gazdasági géptelemek, malmok, takar-
mányos és tejes kamarák berendezése.

A szövetkezet alapszabályait és hetenkint egyszer megjelenő „Üzleti Értesítőjét“ kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldi. 296. (10-13)

1894. évi mezőberényi és martonvásári kiállításokon ismét
első legmagasabb díjakkal kitüntetve.

KÜHNE E.-féle takarmány-füllesztők (Ventzky szabadalma)

melynek kitűnősége, gyors működése és könnyű kezelhetősége felől számos magyar gazda
bizonyítványa rendelkezésre áll; továbbá **szecskavágók, répvágók, mor-
zsolók, darálók, járgányok és takarmánykamra-berendezé-
sek** legjutányosabb árak mellett kaphatók

KÜHNE E.

gazdasági gépgyárában, Mosonban.

Főraktár jelenleg: Budapest, VI., Váci-körút 57a. sz.

(saját házában.)

244. (34-36)

EGERESI műtrágya-gyár KRAMMER J.

termékeit. Talajvizsgálatok díjmentesen eszközöltetnek — Részletes árjegyzékkel szolgál a gyár központi irodája

Budapest, V., Dorottya-utca 9. szám.

202. (50-52)